

GEROS AGRARINĖS IR APLINKOSAUGOS BŪKLĖS (GAAB) STANDARTAI 2023-2027 m.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

BENDROSIOS ĮGYVENDINIMO SALYGOS

- Reikalavimai pilna apimtimi įsigalioja nuo 2023 m.*
- Šie reikalavimai yra susieti su teikiama parama, o už jų nesilaikymą taikomos sankcijos
- Naujame laikotarpyje numatoma, kad bus 9 GAAB reikalavimai, vietoje esamų 7
- Agroaplinkosauginės priemonės ir EKO-schemos (apmokamos veiklos) gali būti formuojamos tik viršijant GAAB standartus

GAAB 1 – DAUGIAMEČIŲ PIEVŲ IŠLAIKYMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)

- Standarto esmė išlaikyti esamą daugiamečių pievų plotą t.y. valstybė narė užtikrina, kad daugiamečių pievų einamaisiais nesumažės daugiau nei 5 proc. lyginant su referenciniais metais
- **Reikalavimą planuojama taikyti ūkio lygiu.** *Pareiškėjams draudžiama sumažinti jiems priklausančių daugiamečių pievų plotus daugiau nei 5 proc., o tą padarius privaloma atstatyti, kad būtų pasiektas mažesnis nei 5 proc. sumažėjimas*
- **Pareiškėjas, neišlaikęs daugiamečių pievų, jas privalės atkurti tame pačiame arba kitame plote ir įsipareigoti jas išlaikyti 5 metus**

GAAB 2 – DURPYNŲ IR ŠLAPYNIŲ APSAUGA (NAUJAS)

- Siekiant tinkamai pasirengti **planuojamas įgyvendinimas nuo 2024 m.**
- Standarto tikslas apsaugoti dirvožemį, kuriame gausu anglies ir tokiu būdu mažinti CO₂ išsiskyrimo emisijas

Šlapynių ir durpynų plotuose nustatytuose X institucijos draudžiama:

- ✓ *Giluminis ir seklusis arimas (tiesioginė sėja leidžiama)*
- ✓ *Šlapynių plotus paversti į durpynų plotus ar kitaip sausinti*
- ✓ *Deginti ir sausinti durpynų plotus*
- Leidžiamas tokių plotų apsėjimas žoliniais augalais, vaiskrūmiais ar kitais daugiamečiais augalais, kurių auginimas nesukelia anglies išsiskyrimo

GAAB 3 – RAŽIENŲ DEGINIMO DRAUDIMAS (SENAS GAAB)

- Tikslas - dirvožemio organinių medžiagų lygio išsaugojimas

Ražienos (ir pievos?), negali būti deginamos, išskyrus atvejus, numatytus kituose nacionaliniuose teisės aktuose kai tai yra būtina dėl augalų sveikatos priežasčių

GAAB 4 – PAVIRŠINIO VANDENS APSAUGA (SENAS GAAB)

- Tikslas - apsaugoti paviršinius vandens telkinius nuo žemės ūkio veiklos taršos
- *Draudžiama dirbti žemę ir paskleisti mineralines trąšas, augalų apsaugos produktus, mėšlą ir (ar) srutas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose, pažymėtose Paviršinio vandens telkinių apsaugos pakrančių apsaugos juostų sluoksnyje (parengtame ir viešai prieinamame skaitmeniniame žemėlapyje). Detalesnės sąlygos numatytos Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose 2019 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos specialiujų žemės naudojimo sąlygų įstatyme Nr. XIII-2166.*
- **Priklausomai nuo vandens telkinio tipo ir nuolydžio kampo pakrantės apsaugos juosta gali būti nuo 2,5 m. iki 50 m., (pagal ES standarto aprašymą mažiausias juostos plotis 3 m.)*

~~GAAB 5 – MAISTINIŲ MEDŽIAGŲ APSKAITA~~

- Reikalavimo tikslas sukurti ūkininkams pagalbinę maistinių medžiagų naudojimo žemės ūkyje sistemą, **tačiau po derybų nuspręsta, kad tai nebus GAAB dalis.**

GAAB 6 – DIRBAMŲ ŠLAITŲ APSAUGA (SENAS GAAB)

- Tikslas - apsaugoti šlaitus nuo žemės ūkio veiklos sukeltos erozijos

Erozijai jautriose teritorijose (šlaitų, statesnių nei 12 proc. sluoksnis) privaloma:

- *neauginti kaupiamųjų žemės ūkio augalų (bulvių, pašarinių ir cukrinių runkelių, kitų šakniavaisių ir šakniagumbių)*
- *einamųjų metų lapkričio 15 d. - kovo 20 d. laikotarpiu užtikrinti bent minimalią žolinių augalų augmeniją, arba palikti ražienų laukus per žiemą arba kitas augalų liekanas*
- *vaismedžių ir vaiskrūmių plotuose ir jų tarpueiliuose draudžiamas žemės dirbimas ir purenimas*

GAAB 7 – DIRVOS APSAUGA JAUTRIAUSIU PERIODU (SENAS GAAB)

- Tikslas - apsaugoti dirvą jautriausiu periodu (žiema)

Kiekvienais metais ariamojoje žemėje turi būti atliekama bent viena iš šių praktikų:

- *po pagrindinės kultūros derliaus nuėmimo nuo lapkričio 15 d. iki kovo 20 d. turi būti auginami žemės ūkio augalai arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos;*
- *juodąjį pūdymą (išskyrus juodąjį pūdymą ekologinių laukų apsaugos juostose) iki kiekvienų metų rugsėjo 15 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais;*

GAAB 8 – SĖJOMAINA IR PASĖLIŲ ĮVAIRINIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)

- Tikslas - dirvožemio potencialo išsaugojimas

Šis standartas netaikomas pareiškėjams:

- Deklaruojantiems mažiau nei 10 ha
  - Jeigu daugiau kaip 75 % ūkio ariamosios žemės ploto naudojami žoliniam augalams, ankštiniam augalams auginti arba pūdymui
  - Deklaruojantiems daugiamečius augalus
  - Sertifikuotiems ekologiniams ūkiams (2018/848 reglamentas)
-
- Įgyvendinimui numatomos (**jeigu pritaris EK**) dvi galimybės pasirinktinai – sėjomaina arba pasėlių įvairinimas
  - Pasirinktas sėjomainos modelis yra liberalus, kad atitiktų kiekvieno ūkio specifiką

GAAB 8 – SĖJOMAINA IR PASĖLIŲ ĮVAIRINIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)(2)

Pareiškėjai privalo laikytis sėjomaininių reikalavimų:

a) augalai, kuriuos galima sėti ne daugiau kaip dvejus metus iš eilės: rugiai, cukriniai runkeliai, varpiniai javai po kitos rūšies varpinių javų;

b) augalai, kuriuos galima sėti ne daugiau kaip trejus metus iš eilės: kukurūzai;

c) daugiametės žolės, pievas, ganyklas bei vaismedžių ir vaiskrūmių sodus galima auginti be apribojimų;

d) kitus kultūrinius augalus tame pačiame lauke (sėjomaininiame lauke) galima sėti ir auginti ne daugiau kaip vieną kartą per 2 ar daugiau metų, atsižvelgiant į konkrečių kultūrinių augalų specifikaciją.

arba

GAAB 8 – SĖJOMAINA IR PASĖLIŲ ĮVAIRINIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)(3)

arba

Laikytis pasėlių įvairinimo reikalavimo:

- *pareiškėjas, deklaravęs nuo 10 iki 30 ha imtinai ariamosios žemės, privalo deklaruoti bent du skirtingus pasėlius, iš kurių vienas turi užimti 75 proc. ar mažiau viso deklaruoto ariamosios žemės ploto;*
- *pareiškėjas, deklaravęs daugiau nei 30 ha ariamosios žemės, privalo deklaruoti bent tris skirtingus pasėlius. Pasėlis, kurio deklaruota daugiausia, turi užimti 75 proc. ar mažiau, o du didžiausi pagal plotą pasėliai – 95 proc. ar mažiau ariamosios žemės ploto;*

GAAB 9 – KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTŲ IR KITŲ NEPRODUKTYVIŲ ELEMENTŲ IŠSKYRIMAS IR SAUGOJIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)

- Sugriežtintas žalinimo reikalavimas, kurio tikslas biologinės įvairovės, kraštovaizdžio ypatybių apsauga ir išsaugojimas bei neproduktyvių elementų išlaikymas
- Šis standartas netaikomas pareiškėjams:
  - Deklaruojantiems mažiau nei 10 ha
  - Jeigu daugiau kaip 75 % ūkio ariamosios žemės ploto naudojami žoliniam augalams, ankštiniam augalams auginti arba pūdymui
  - Deklaruojantiems daugiamečius augalus

GAAB 9 – KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTŲ IR KITŲ NEPRODUKTYVIŲ ELEMENTŲ IŠSKYRIMAS IR SAUGOJIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)(2)

Pareiškėjui taikomos trys šio reikalavimo įgyvendinimo alternatyvos:

Alternatyva Nr. 1

*Pareiškėjai ne mažiau nei **4 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės gali skirti kraštovaizdžio elementams ir/arba pūdymui*

Alternatyva Nr. 2

*Pareiškėjai dalyvaujantys ECO-schemoje ir pagal ją įsipareigoję kraštovaizdžio elementams skirti ne mažiau **7 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės, šio GAAB įgyvendinimui gali skirti **3 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės*

Alternatyva Nr. 3

*Pareiškėjai ne mažiau **7 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės gali skirti tarpiniams pasėliams arba azotą fiksuojantiems augalams su sąlyga, kad **3 proc.** iš šių **7 proc.** sudarys kraštovaizdžio elementai*

GAAB 9 – KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTŲ IR KITŲ NEPRODUKTYVIŲ ELEMENTŲ IŠSKYRIMAS IR SAUGOJIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)(3)

Pavyzdys: Pareiškėjas deklaruoja 100 ha ariamosios žemės ir siekdamas įgyvendinti šį reikalavimą jis gali rinktis vieną iš alternatyvų

Alternatyva Nr. 1

Skirti 4 ha (4 proc.) savo ariamosios žemės kraštovaizdžio elementams

Alternatyva Nr. 2

Dalyvauti ECO-schemoje, kurioje įsipareigoja skirti 7 ha (7 proc.) savo ariamosios žemės kraštovaizdžio elementams, už šį plotą jis gaus papildomą paramą

+ GAAB įgyvendinimui reikės skirti mažesnę plotą t.y. 3 ha (3 proc.).

Viso 10 ha iš kurių 7 ha gaus papildomą paramą

Alternatyva Nr. 3

Skirti 7 ha (7 proc.) savo ariamosios žemės (tarpiniai pasėliai* ir/arba azotą fiksuojantys augalai) neproduktyviems elementams su sąlyga, kad 3 ha (3 proc.) iš šių 7 ha (7 proc.) sudarys kraštovaizdžio elementai

Kitaip tariant viso 7 proc. ploto neproduktyviems elementams arba kraštovaizdžio elementams iš kurio mažiausiai 3 proc. turi būti skirti kraštovaizdžio elementams

GAAB 9 – KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTŲ IR KITŲ NEPRODUKTYVIŲ ELEMENTŲ IŠSKYRIMAS IR SAUGOJIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)(4)

Svarbu pažymėti, kad:

- Žemės ūkio naudmenų plotuose draudžiama kirsti medžius ir gyvatvores paukščių jauniklių perėjimo ir augimo metu, t. y. nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d.
- Tarpinių pasėlių ploto perskaičiavimo koeficientas yra 0,3 t.y. 1 m² atitinka 0,3 m² užskaitos ploto*
- Tarpinių pasėlių ir azotą fiksuojančių augalų plotuose draudžiama naudoti augalų apsaugos produktus
- Valdoje esančius kraštovaizdžio elementus bus privaloma išlaikyti

GAAB 9 – KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTŲ IR KITŲ NEPRODUKTYVIŲ ELEMENTŲ IŠSKYRIMAS IR SAUGOJIMAS (BUVĘS ŽALINIMAS)(5)

Šiuo metu prie EASV priskiriami nuolatiniai kraštovaizdžio elementai, kuriuos būtina išsaugoti:

- Medžių grupė arba miškelis
- Tvenkinys ir kūdra
- Palaukė
- Griovys

Neproduktyvūs elementai:

- Pūdymas
- Azotą kaupiantys augalai
- Tarpiniai pasėliai (koeficientas yra 0,3)

Papildomi kraštovaizdžio elementai (įskaitant jau egzistuojančius, bet anksčiau prie EASV nepriskirtus elementus (pvz., ežios) ir naujai sukuriamus/jrenqiamus (pvz., žydinčių žolių juostas):

- Ežios, ribinės juostos (be medžių ir krūmų)
- Pavieniai medžiai ar krūmai ariamuose laukuose
- Pavieniai medžiai ar krūmai pievose/ganyklose
- Apsauginės medžių ir krūmų juostos, gyvatvorės
- Mažos medžių ir krūmų grupės (atitinka seną EASV)
- Daugiamečių žolių (žydinčių) juostos
- Ariamos žemės palaukės, pagrioviai, vandens telkinių pakrantės (atitinka seną EASV)
- Vandens telkinio pakrantė pievoje/ganykloje (atitinka seną EASV)
- Akmenynai, akmenų krūvos
- Laikiniai užmirkusios vietos ariamojoje žemėje

GAAB 10 – JAUTRIŲ PIEVŲ APSAUGA (BUVĖS ŽALINIMAS)

- Buvęs žalinimo reikalavimas, kurio tikslas apsaugoti bioįvairove turtingas daugiameses pievas

Aplinkosaugos atžvilgiu pažeidžiamas daugiameses ganyklas arba pievas, t. y. patenkančias į pievų ir joms artimų buveinių, pelkių ir medžiais apaugusių natūralių buveinių teritoriją „Natura 2000“, draudžiama arti, jų negalima ir atnaujinti – suarti ir atsėti, taip pat jose vykdyti ne žemės ūkio veiklą.